

Биология

PISAга багытталган тест

6 - класс

1/6 тапшырма

Оң жакта жайгашкан текстти колдонула. Суроого жооп берүү үчүн, керектүү жооптун вариантын белгилегиле. Эмне үчүн жалбырактар ар кандай формада болсо дагы, так түзүлүшкө ээ?

Бир нече туура жоопторду белгилегиле.

- А) Бул тең салмактуулук
- Б) Асимметрияга ээ
- В) Так симметрияга ээ
- Г) Пропорционалдуу

«Өсүмдүктөрдүн симметриясы»

Жалбырактардын түзүлүшү, мисалы, жабык уруктууларда-жалбырак сабы, жалбырак пластинкасы жана жалбырак негизинен турат. Симметрия (- грекче. "пропорционалдык") биологияда дененин окшош (бирдей) бөлүктөрүнүн же тирүү организмдин формаларынын, симметриянын борборуна же огуна карата табигый жайгашуусу. Асимметрия — (грекче. "жок" жана "симметрия") — симметриянын жоктугу. Асимметрия-симметриянын жоктугу, бузулушу. Султан менен Айлишка Дзержинск паркында ойноп жүрүшкөн. Айлишка жерге түшкөн көптөгөн жалбырактарды жана алардын формасы ар башка экендигин көрүп, Султандан эмне үчүн жалбырактар ар түрдүү экендигин сурады.

2/6 тапшырма

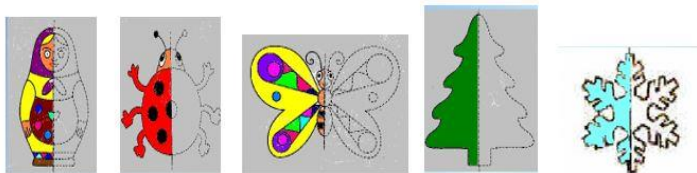
Оң жакта жайгашкан текстти жана сүрөттөрдү колдонгула. Суроого жооп берүү үчүн, керектүү вариантын белгилегиле. Тирүү организмдердин тиричилигинде симметриянын мааниси кандай?

Бир нече туура жоопту белгилегиле.

- А) Бул, алардын айлана-чөйрөгө ыңгайлашуусуна байланыштуу
- Б) Бул, аларды караган адамга сулуу көрүнөт
- В) Бул, алардын кыймыл багыттары
- Г) Бул, алардын бир тамыр жана бир сабакка ээ болуусуна мүмкүндүк берет

«Өсүмдүктөрдүн симметрия»

Айлишка тирүү организмдер жөнүндөгү китепти окуп, андагы жаныбарлар менен өсүмдүктөрдүн түрдүү формада экенин көрүп, Султанга кайрылды. Султан бардык жандуу жана жансыздар- кар бүртүкчөлөрү, гүлдөр, жаныбарлар түрдүү симметрияга ээ экенин түшүндүрдү.

3/6 тапшырма

Оң жактагы текстти жана сүрөттөрдү колдонгула. Султандын мектептин терезесинен көргөн ак кайыңдын жалбырактарынын симметриясынын өзгөрүшүнө эмне себеп болушу мүмкүн?

Бир нече туура жоопту белгилегиле.

- А) Дарак өскөн экологиялык чөйрө
- Б) Жалбырактар жайгашкан бийиктиги
- В) Султан даракты карап тургандагы аба ырайы
- Г) Дарактын оорусу

«Өсүмдүктөрдүн симметриясы»

Султан ата-энеси менен -Ала-Арча паркында сейилдеп жүрүштү. Султан паркта өскөн ак кайыңдын жерге түшкөн жалбырактарын чогултуп, алардан гербарий жасады.

Султан мектепте сабакта отуруп, терезе аркылуу ак кайыңдын жалбырактарынын симметриясы ал даярдаган гербарий жалбырактарынан айырмаланарын байкады.

1-сүрөт. Султандын гербарий үчүн чогулткан жалбырактары

2-сүрөт. Султандын мектептин терезесинен көргөн жалбырактары

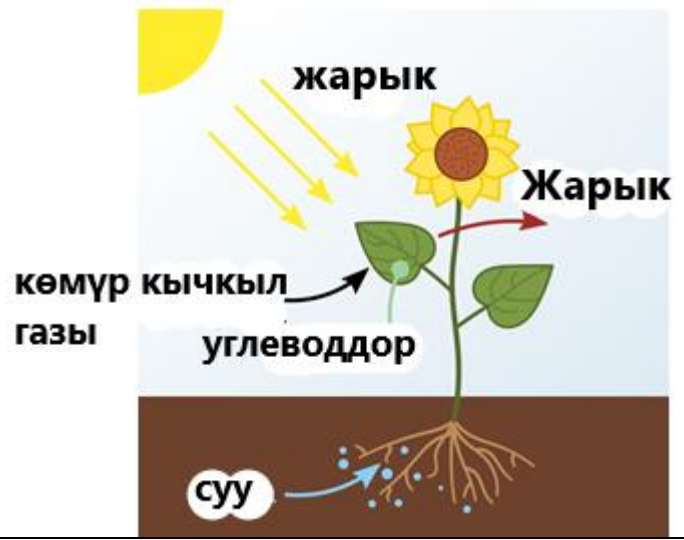
4/6 тапшырма

Оң жактагы текстти жана сүрөттү колдонгула. Суроого жоопту жазгыла.

Өсүмдүктөрдүн фотосинтезинде симметриянын ролу кандай?

«Өсүмдүктөрдүн симметриясы»

Султан тирүү жандыктардын симметриясына кызыга баштады. Өсүмдүктөрдүн бардык органдары (жалбырак, гүл, жемиш, урук) симметрияга ээ, жана бул органдар фотосинтез процессинен келип чыкса, симметриянын ролу кандай болот деген суроо туулду.

5/6 тапшырма

Оң жактагы текстти жана сүрөттү колдонгула. Суроого жоопту жазгыла.

Дарактарды асимметриялуу бутуо кандай зыян келтирерин түшүндүргүлө?

Эмне үчүн дарактарды туура эмес бутуо коркунучтуу?

«Өсүмдүктөрдүн симметриясы»

Султан мектепке бара жаткан. Жумушчулар узун кранга чыгып, жол жээгиндеги дарактын бутактарын кыйып, ал эми ага каршы өскөн бутактарын калтырып коюшканына Султан таң калды. Ал мектепке келип, Айлишканы көрүп, жолдон көргөнүн айтты.

6/6 тапшырма

Оң жактагы текстти жана сүрөттү колдонгула.

Декоративдүү кыркылган өсүмдүктөрдүн симметриясы эмне болот?

Бул форманы сактап калууда эмне үчүн өсүмдүктөрдү үзгүлтүксүз кыркып туруу керек?

Бир нече туура жоопту белгилегиле.

А) Асимметриялуу болуу үчүн

Б) Алардын симметриясы бузулбашы үчүн

В) Алардын симметриясынын бузулушу үчүн

Г) Аларды көркөмдүү кылуу үчүн

«Өсүмдүктөрдүн симметриясы»

Айлишка Бишкектеги сейил бактардын биринен декоративдик өсүмдүктөрдүн фигураларын көрүп, мындай жасалгалар кантип жасаларына кызыгып калды.

Декоративдүү өсүмдүктөрдүн түрлөрү